

УДК 658.15

Титаренко І. В.,*аспірант кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Вищого навчального закладу Укоопспілки "Полтавський університет економіки і торгівлі"*

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ПІДСИСТЕМОЮ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто організацію управління фінансовою підсистемою управління в загальній системі управління. Обрані методи управління підприємством повинні мати загальні принципи управління та інформацію, яка впливає на ефективне управління.

Ключові слова: організація управління, фінансова підсистема, інформація, фінансовий менеджмент, фінансовий відділ.

В статье рассмотрена организация управления финансовой подсистемой управления в общей системе управления. Избранные методы управления предприятием должны иметь общие принципы управления и информацию, которая влияет на эффективное управление.

Ключевые слова: организация управления, финансовая подсистема, информация, финансовый менеджмент, финансовый отдел.

Organization of management of a financial management subsystem in the general management system is considered in the article. The select methods of plant management should have general management principles and information which influences on management efficiency.

Keywords: organization of management, financial subsystem, information, financial management, financial department.

Постановка проблеми. Прибуткове функціонування підприємства супроводжується безперервним кругообігом інформації, яка використовується фінансовою системою управління підприємства. Для правильної обробки інформаційних потоків та прийняття ефективних рішень, необхідною умовою виступає побудова належної організації управління фінансовою підсистемою підприємства.

Фінансова підсистема є невід'ємною складовою загальної системи управління підприємством. Тому її організаційне забезпечення має бути інтегроване з загальною структурою управління підприємством.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні аспекти проблеми управління фінансовою підсистемою підприємства в умовах ринкової конкуренції досліджуються в працях вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців: М. С. Абрютіної, І. О. Бланка, Р. Брейлі,

Є. Брігхема, В. М. Гейця, А. Гропеллі, А. О. Єпіфанова, О. В. Карпенко, Б. Коласса, Ф. Котлера, І. А. Маркіної, В.І. Міщенко, В. П. Москаленка, С. В. Науменкової, Ю. В. Петленко, А. М. Поддєрьогіна, М. Портера, В. М. Родіонової, І. В. Сало, В. М. Суторміної, Дж. Хікісом, А. А. Чухно, Л. М. Шимановської, А. Д. Шеремета та ін.

Мета і завдання дослідження. Структуру управління фінансовою підсистемою можна охарактеризувати як упорядковану сукупність взаємозв'язаних елементів системи, що визначає поділ праці та службових зв'язків між структурними підрозділами і працівниками апарату управління з підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень у фінансовій підсистемі.

Організація буде ідеальною, якщо чітко розподілити права й обов'язки на всіх рівнях управління фінансовою підсистемою, детально регламентувати завдання структурних підрозділів і завдання конкретних працівників. Постає питання про рівень нормативно-правової бази підприємства, регламентацій, посадових інструкцій, інших документів та рівень кваліфікації працівників, які керуються у своїй роботі інтересами справи.

Виклад основного матеріалу. Вибір організаційних рішень керівництвом залежить від ситуації на підприємстві та у зовнішньому середовищі, від рівня стратегічного мислення менеджерів тощо.

Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту являє собою взаємозв'язану сукупність внутрішніх структурних служб і підрозділів підприємства, які забезпечують розроблення і прийняття управлінських рішень з окремих напрямів його фінансової діяльності і несуть відповідальність за результати цих рішень.

Принципи організаційного забезпечення фінансового менеджменту як однієї зі складових загальної організаційної системи управління підприємством визначають їх побудову як за ієрархічною, так і за функціональною ознаками.

За ієрархічною ознакою організаційні структури фінансового управління підприємством можуть бути дво- або тривірневими. Перший рівень – це фінансові служби управління підприємством у цілому, другий – його структурні одиниці (відділи, служби, цехи), третій – підрозділи (дільниці, бригади).

За функціональною ознакою фінансові служби управління підприємством можуть поділятися за функціями фінансового управління: фінансовий аналіз, фінансове планування, фінансове прогнозування, фінансовий облік, фінансовий контроль.

Тому, на нашу думку, до фінансової підсистеми управління повинні входити, наприклад, такі підрозділи:

- бухгалтерія;
- відділ планування та прогнозування;
- фінансово-аналітичний відділ.

Функціональна будова центрів управління фінансовою діяльністю може суттєво відрізнитися на підприємствах різних масштабів.

Враховуючи те, що на підприємстві є різні підрозділи, кожен з яких виконує певні функції та інформація з яких проходить через різні стадії обробки, в результаті чого потрапляє до відповідного відділу фінансової підсистеми. Тому слід додати, що інформація, яка прямо або опосередковано потрапляє до фінансової підсистеми, може надходити з відділів: виробничого, бухгалтерського, відділу контролю, збуту, організації праці та її оплати тощо.

Використання інформації зазначених відділів як сукупної системи надасть змогу покращити якість роботи фінансової системи. Відповідно кожен з елементів структури управління має бути пов'язаний один між одним передачею відповідної інформації з урахуванням її особливостей характеру та призначення.

Розглядаючи загальну систему управління підприємства, слід відмітити, що для аналізу отриманих результатів та майбутньої успішної роботи можна виділити підрозділ з управління.

Керуючись потребами господарюючого суб'єкта з удосконалення фінансової підсистеми в загальній структурі управління, зазначаємо про необхідність застосування методики здійснення фінансового аналізу як складового елемента, що відрізняється складом показників та надає можливість оцінити фінансові потреби для досягнення поточних та стратегічних цілей.

Крім того, слід виділити службу бухгалтерії як одну з головних складових фінансової підсистеми на підприємстві. Довкола цього питання відбуваються дискусії науковців та деяких практиків. Вивчаючи національний та зарубіжний досвід з організації управління фінансовою підсистемою в компаніях США і Західної Європи, вважаємо, що у структурі комплексу спеціалізованих фінансових служб обов'язковою частиною виступає бухгалтерія.

Це пов'язано з тим, що бухгалтерія є основним постачальником фінансової інформації, яка забезпечує основу фінансового менеджменту.

Рациональна організація служби фінансової підсистеми на підприємстві можлива за умови врахування таких передумов:

- особливості господарської діяльності підприємства;
- дотримання законодавства щодо прав та обов'язків працівників, в тому числі і фінансової служби;
- розробка та дотримання правил нормативних внутрішніх документів підприємства;
- логічна побудова апарату управління та підлеглих на підприємстві;
- розподіл функціональних обов'язків між працівниками фінансового відділу.

Ефективність кожної управлінської системи, в тому числі і фінансової, значною мірою залежить від її інформаційного забезпечення.

Система інформаційного забезпечення (інформаційна система) фінансового менеджменту являє собою безперервний і цілеспрямований відбір

відповідних інформаційних показників, які необхідні для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень за всіма напрямками фінансової діяльності підприємства.

До основних класифікаційних складових інформаційного забезпечення фінансового менеджменту належать:

1. Звітні та оперативні дані, зокрема фінансова звітність, статистичні оперативні дані.

2. Нормативна та інструктивна інформація всіх рівнів (державна, регіональна, галузева).

3. Планово-прогнозна інформація.

4. Довідково-аналітична інформація.

Конкретні показники системи інформаційного забезпечення формуються за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел інформації.

Прийняття ефективних рішень у галузі управління фінансовою діяльністю підприємства неможливе без даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Однією з традиційних форм фінансового управління є концепція управління окремими аспектами фінансової діяльності підприємства на основі “центрів відповідальності”, яка розроблена американським економістом Дж. Хікісом.

Така концепція отримала широке практичне використання в управлінні формуванням власних фінансових ресурсів, грошовими потоками, інвестиціями та деякими іншими аспектами фінансової діяльності підприємства.

Центр відповідальності – структурний підрозділ підприємства, який повністю контролює ті чи інші аспекти фінансової діяльності, а його керівник самостійно приймає управлінські рішення в рамках цих аспектів і несе повну відповідальність за виконання доведених йому планових (нормативних) фінансових показників [1].

Основні етапи формування системи організаційного забезпечення фінансового управління на підставі центрів відповідальності можуть бути такими:

- дослідження особливостей функціонування окремих структурних підрозділів з позиції їх впливу на окремі аспекти формування та використання фінансових ресурсів;

- визначення основних типів центрів відповідальності в розрізі структурних підрозділів підприємства;

- формування системи прав, обов’язків і міри відповідальності керівників структурних підрозділів, визначених як центри відповідальності;

- розроблення та доведення центрам відповідальності планових (нормативних) фінансових завдань у формі поточних чи капітальних бюджетів;

- забезпечення контролю виконання встановлених завдань центрами відповідальності шляхом отримання відповідної інформації (звітів), її аналізу і з’ясування причин відхилень.

Запропонована концепція є досить ефективною, але для більш резуль-

тативної роботи, на нашу думку, слід призначати керівників структурних підрозділів з високим професійним рівнем та постійно здійснювати аналіз ефективності прийнятих рішень підрозділів.

Висновки. На основі викладеного матеріалу слід відмітити, що ефективна організація управління фінансовою підсистемою підприємства залежить від забезпечення фінансової підсистеми своєчасною, якісною, правдивою інформацією, яка надходить з окремих її елементів та підсистем.

Досягнення цієї мети можливо шляхом зважених збалансованих рішень в управлінні всіма існуючими системами господарюючого суб'єкта.

Насамперед, для якісної роботи усієї системи управління, в тому числі і фінансової підсистеми, потрібна, перш за все, законодавча та документальна база для доброякісного виконання своїх обов'язків.

Для подальшого удосконалення інформаційного забезпечення фінансової підсистеми підприємств роздрібної торгівлі споживчої кооперації України необхідна ефективна організація інформаційних зв'язків. На нашу думку, задовольнити вимоги успішної роботи та взаємозв'язку між усіма службами дозволить введення у систему управління інтегрованої інформаційної підсистеми. Саме впровадження такого об'єкта у процес діяльності дозволить здійснити не тільки бажаний вплив на процеси та явища, але й уміло управляти ними, фінансовою підсистемою та цілому підприємством.

Крім того, потрібно врахувати всі складові, які впливають на ефективність діяльності: особливості виду діяльності, запланованої мети та завдань підприємства, внутрішньої та зовнішньої інформації, поточної роботи по різних ділянках суб'єкта, аналізу показників виконаної роботи, прийняття рішень на їх основі та аналіз отриманих результатів з плануванням майбутньої успішної діяльності господарюючого суб'єкта.

Література:

1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: Учебный курс. – 2-е изд., перераб. и доп. / Бланк И. А. – К.: Ника Центр, 2004. – 655 с.
2. Головка В. І. Фінансово-економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека: Навч. посібник / Головка В. І., Мінченко А. В., Шаманська В. М. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с.
3. Зарубинский В. М. К вопросу об управлении финансовым состоянием предприятия / Зарубинский В. М., Зарубинская Н. С., Семеренко И. В. // Финансовый менеджмент. – 2004. – № 3. – С. 112-120.
4. Новак В. О. Інформаційне забезпечення менеджменту: навч. посібн. / В. О. Новак, Л. Г. Макаренко, М. Г. Луцький. – К.: Кондор, 2006. – 462 с.
5. Петленко Ю. В. Финансовый менеджмент. Навчальний посібник / Петленко Ю. В. – К.: Кондор, 2007. – 298 с.